

Mida peaks teadma ravimite erandkorras hüvitamise kohta?

Kaisa Parve – Tervisekassa ravimite ja meditsiiniseadmete osakonna spetsialist

Mõnikord võib juhtuda, et Tervisekassa soodustusega ravimid ja raviteenused ei anna patsientidele soovitud tulemusi või ei sobi üldse kasutamiseks, mistõttu tekib vajadus tarvitada ravimeid, mida Tervisekassa tavakorras ei rahasta. Sellisel juhul on patsientidel võimalik taotleda vajaminevale ravimile erandlikku soodustust.

Ravimite erandkorras hüvitamise puhul on tegemist isikupõhiste hüvitamisotsustega, millel on oma kindlad reeglid. Tulenevalt ravikindlustuse seaduse § 41 lõikest 8 on Tervisekassal lubatud erandkorras hüvitada ambulatoorselt ehk kodus iseseisvalt kasutatavaid

- ravimeid, millel puudub Eestis kehtiv müügiluba;
- ravimeid, mis kuuluvad juba Tervisekassa soodusravimite loetellu (näiteks kasutatakse ravimit teisel näidustusel);
- toidulisandeid, mida kasutatakse kaasasündinud harva esinevate ainevahetushäirete raviks.

Sarnaselt soodusravimitega on Tervisekassal kohustus soovitud ravimi puhul hinnata ka teisi hüvitamisega seotud kriteeriume, millest olulisemad on ravimi kasutamise tõendus põhisisus, alternatiivsete ravimite või raviviiside olemasolu ning ravimi kulutõhusus ehk hinnataseme õigustatus.

Erandkorras soodustuse taotlemiseks tuleb Tervisekassale esitada nii raviarsti allkirjastatud põhjendus ravi vajalikkuse kohta kui ka patsiendi või tema eestkostja allkirjastatud avaldus ravimi nime ja patsiendi isikuandmetega. Seejärel hindavad Tervisekassa spetsialistid ravimi vastavust ettekirjutatud tingimustele, misjärel

tehakse otsus, kas ravimi erandkorras hüvitamine on põhjendatud või mitte.

Enamasti tehakse isikupõhine otsus 30 päeva jooksul pärast mõlema taotluse saabumist Tervisekassasse, kuid vahel võib otsustamine võtta ka veidi rohkem aega. Seda näiteks müügiloata ravimite puhul, mille kasutamiseks on patsiendi raviarstil vaja esmalt koostada Ravimiametile müügiloata ravimi digiresept-taotlus. Sel juhul teeb Tervisekassa hüvitamise otsuse esimesel võimalusel pärast Ravimiameti positiivset otsust.

Patsiendipõhine müügiloata ravimite taotlemine

Müügiloata ravim on ravim, millel puudub Eesti Vabariigis müügiluba ehk mis pole Eestis registreeritud. Müügiloata ravimi kasutamiseks võib olla erinevaid põhjuseid – müügiloaga ravimil puudub vajalik ravimvorm, vajalik toimeaine sisaldus, pakendi suurus või müügiloale vastav (eestikeelne) pakend, keerulisemal juhul ei ole ravimi toimeainel üldse Eestis müügiluba.

Müügiloata ravimi kasutamist võib taotleda arst konkreetsele patsiendile, tervishoiuasutus kasutamiseks oma asutuses ning erialaselt kõigile teatud diagnoosiga haigetele Eestis.

Müügiloata ravimi digiresept-taotluse koostamine:

1. Arst koostab digiresepti müügiloata ravimile ning valib loendist põhjenduse, miks seda teha soovitakse (nt Eestis puudub sama toimeainega ravim).
2. Müügiloata ravimi digiresept-taotlus liigub läbi retseptikeskuse Ravimiametisse.

3. Ravimiamet menetleb müügiloata ravimi digiresept-taotlust ning saadab enamasti kuni 14 päeva (maksimaalselt 30 päeva) jooksul retseptikeskusesse otsuse müügiloata ravimi kasutamise kohta ja teavitab arsti otsusest e-kirja teel.
4. Patsient saab jälgida terviseportaalist otsuse staatust, seda, kas see on „ootel”, „negatiivne” või „positiivne”.
5. Ravimiamet teavitab arsti otsusest e-kirja teel.
6. Arst teavitab otsusest patsienti.
7. Patsient saab minna endale sobivasse apteeki (taotlus ei seo patsienti enam konkreetse apteegiga).
8. Positiivse otsuse korral broneerib apteek enda jaoks retsepti, tellib müügiloata ravimi hulgemüügist ja müüb seejärel ravimi patsiendile. Negatiivse otsusega retsept ei ole apteegis realiseeritav.

Enamasti saadakse positiivne otsus

2023. aastal taotles Tervisekassalt erandkorras ravimite hüvitamist ligemale 700 uut patsienti, kellest pea 90% said Tervisekassalt ravimite soetamiseks enamasti kas 90% või 100% soodustuse. Ravimeid hüvitati erandkorras kokku 2,4 miljoni euro eest ning erandsoodustust kasutas ühtekokku 6500 inimest.

Soodusmäära suurus sõltub haiguse iseloomust – kroonilise haiguse korral on see valdavalt 90%, kuid harva esinevate ja elukvaliteeti oluliselt halvendavate haiguste korral võib see olla ka suurem. Harva esinevateks haigusteks määratleb Tervisekassa haigusi, mida on käsitletud Euroopa Liidu ametlikus harva

esinevate haiguste portaalis <http://www.orpha.net>. Ravimite erandkorras hüvitamise otsustel ei ole enamasti ajalisi limiiti ehk ravimeid kompenseeritakse taotlejale kogu ravivajaduse jooksul. Seega tuleb ravimi hüvitamist taotleda vaid ühe korra.

Lõplik otsus ravimi erandkorras hüvitamise kohta edastatakse nii taotlejale kui ka tema raviarstile krüpteeritult e-kirja teel, millest leiab kogu hüvitamisega seotud info, sealhulgas hüvitatava ravimi täpse nimetuse, ravimi pakendikoodi, soodusmäära ja erandkorras kompenseerimise perioodi. Ravimi väljaostmisel apteegis ei pea inimene isikupõhiseid otsuseid tõendama, sest erandlik soodusmäär rakendub automaatselt.

Küll aga tuleb silmas pidada kahte asja. Esiteks saab taotletud ravimi erandliku soodustusega apteegist välja osta alles pärast Tervisekassa positiivset otsust ehk enne otsuse jõustumist väljaostetud retsepte Tervisekassa tagantjärele ei hüvita. Teiseks peab selleks, et erandlik soodusmäär väljakirjutatud retseptil kohe avalduks, olema retsept välja kirjutatud pakendipõhiselt ehk konkreetsele ravimpreparaadile, mille kohta otsus tehti. Juhul, kui patsiendi retsept on välja kirjutatud toimeainepõhiselt, ei avaldu erandlik soodustus retseptil kohe (retsept on 0% soodustusega), küll aga rakendub ravimile soodustus automaatselt pärast retsepti realiseerimist.

Mida teha, kui soodustus enam ei rakendu?

Võrreldes müügiloaga ravimitega on müügiloata ravimite erandkorras hüvitamisel üheks murekohaks pakendikoodide muutumine ajas. Kuigi Tervisekassa püüab müügiloata ravimite pakendikoode hoida ajakohasena, võib juhtuda, et varasem erandlik soodustus enam ravimile ei rakendu, sest apteeki on jõudnud teise nimetuse ja/või pakendikoodiga, kuid sama toimeainega ravimipakend.

Sellises olukorras on kõige kiirem lahendus võtta ühendust Tervisekassaga, helistades infotelefonile 669 6630 või kirjutades erandkorras@tervisekassa.ee, ning paluda Tervisekassal lisada patsiendile vajalik soodustus ka uuele ravimipakendile. Sarnaselt tuleks käituda ka olukorras, kus on selgunud, et patsient vajab talle juba erandkorras soodustuse saanud ravimit teises tugevuses (näiteks vajab patsient 30 mg tablettide asemel 50 mg tablette). Kummaski olukorras pole vaja esitada Tervisekassale uut ravimi erandkorras hüvitamise taotlust, vaid soodustusega seotud küsimused lahendatakse operatiivselt telefoni või e-kirja teel.

Ravimite automaatne hüvitamine

Ette tuleb ka juhtumeid, kui Tervisekassal on võimalik ravimeid erandkorras hüvitada ilma patsiendi ja raviarsti taotluseta ehk erandlik

soodustus rakendub apteekides ilma Tervisekassa poole pöördumiseta. Selle esimeseks eelduseks on, et ravimit kasutatakse arstide erialaorganisatsiooni taotluse alusel. Lisaks on automaatse hüvitamisotsuse eelduseks ulatuslik ravivajadus, alternatiivsete ravivõimaluste puudumine ning vastuvõetav ravimi hind.

Näiteks hüvitab Tervisekassa sel viisil mitmeid tarneraskuses olevate soodusravimite alternatiive ning vanu müügiloata ravimeid, millele ei leidu ühtegi sobivat alternatiivi müügiloaga ravimite hulgas, kuid mille kasutamine on paljudele patsientidele igapäevaselt väga vajalik. Loetelu taolistest ravimitest on leitav Tervisekassa ravimite erandkorras hüvitamise kodulehe rubriigist „Ravimite automaatne hüvitamine“. Loetelu on ajas muutuv ning apteeke ja arstide erialaseltse teavitatakse selle nimekirja täiendamisest e-kirja teel.

- Täiendavalt saab lugeda ravimite erandkorras hüvitamise kohta Tervisekassa kodulehelt: <https://www.tervisekassa.ee/inimesele/ravimid/ravimite-huvitamane-erandkorras>.
- Samuti leiab sealt küsimustiku, mis aitab kontrollida, kas Tervisekassal on üldse võimalik patsiendi ravimit erandkorras kompenseerida (rubriigist „taotluse esitamine“).
- Meiega on alati võimalik ühendust võtta ka aadressil erandkorras@tervisekassa.ee.